

BARCELONA *BUSINESS FRIENDLY*

Joan Ramon Rovira i David Rodríguez

Desembre de 2014

ABSTRACT

En un context extremadament competitiu de ciutats globals, el grau de receptivitat i atractivitat per a l'activitat empresarial que mostrin les àrees metropolitanes serà decisiu per a atraure projectes d'inversió i localitzar activitats d'alt valor afegit. Hi ha múltiples factors que influeixen en aquesta capacitat d'atracció, i retenció, d'activitat econòmica, com per exemple els relacionats amb l'accés als mercats, la disponibilitat de recursos com les infraestructures de transport, la connectivitat, la fiscalitat, el preu i la disponibilitat de sòl, l'existència de xarxes de proveïdors, la seguretat jurídica, la qualitat de vida, etc.

L'objectiu d'aquest document és analitzar els principals determinants del grau d'atractivitat empresarial i de receptivitat a la inversió a l'àrea metropolitana de Barcelona en comparació amb altres zones metropolitanes, així com valorar les principals estratègies i polítiques adoptades.

Segons els autors, la simplificació administrativa, la inversió estrangera i un instrument de governança a nivell metropolità -l'embrió del qual podria ser Barcelona Activa-, són els principals elements a tractar per a millorar el posicionament de Barcelona en la lliga de les metròpolis més destacades per fer negocis a escala global.

PARAULES CLAU

atractivitat empresarial, receptivitat inversió, posicionament BCN, activitat empresarial, àrees metropolitanes, business friendliness.

AUTORS:

- **Joan Ramon Rovira.** Màster i Doctor en Economia per la Universitat de Manchester. És Cap del Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Comerç de Barcelona, coordinador del CAREC (Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica) i vicepresident de la Societat Catalana d'Economia de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans). Està especialitzat en economia catalana i en l'anàlisi i avaluació de polítiques públiques, temes sobre els quals ha publicat en diferents mitjans, generalistes, professionals i acadèmics.
- **David Rodríguez.** Màster en Economía per la UAB i en CC. Polítiques i Socials per la UPF. Secretari tècnic del Pla Estratègic Metropolità de Barcelona. Està especialitzat en economia catalana i en el sector turístic, temes sobre els quals ha publicat en diferents mitjans.

ÍNDEX

1. Introducció.....	4
2. Factors determinants.....	6
3. Actors, estratègies i actuacions.....	9
4. Simplificació administrativa.....	15
5. Inversió estrangera.....	21
6. Conclusions.....	24
Referències.....	27

1. INTRODUCCIÓ

Originalment la legitimitat dels governs urbans i metropolitans neix de la seva relació amb els ciutadans. Només en les últimes dècades les ciutats han començat a cuidar especialment les relacions que mantenen amb un altre tipus de subjecte: les empreses, tant les ja radicades com les potencialment localitzables al seu territori – de qui depenen l'ocupació, les perspectives de creixement i bona part dels ingressos municipals. Aquesta presa de consciència de les relacions entre metròpolis i empreses ha avançat en paral·lel amb la globalització, a mesura que les ciutats intensifiquen la competència per atraure i retenir uns recursos cada vegada més mòbils a escala planetària.

La localització d'activitat econòmica al territori i, en especial, d'activitat empresarial intensiva en coneixement i tecnologia, depèn d'una multiplicitat de factors de naturalesa econòmica, geogràfica, social i política. La literatura sobre els factors que determinen la capacitat d'atracció i retenció d'activitat econòmica destaca en primer lloc aquells que afecten més directament les expectatives de rendibilitat empresarial, i que tenen a veure amb l'accés als mercats i amb la disponibilitat i cost dels recursos – com les infraestructures de transport i la connectivitat, la fiscalitat, el preu i disponibilitat de sòl i espais de negoci, el grau de formació i el cost de la força de treball, el cost de l'energia, l'existència de xarxes de proveïdors, la disponibilitat de capital risc i els costos financers, entre d'altres. Però la literatura també té en compte altres factors igualment rellevants, tot i que afecten més indirectament les expectatives de rendibilitat, com la seguretat jurídica, la qualitat de la regulació en l'àmbit dels negocis, la proximitat a centres educatius i de recerca d'excel·lència i la qualitat de vida, entre d'altres.

El conjunt d'aquests factors determina la facilitat per fer negocis en un determinat territori (*ease of doing business*) i, en general, el clima empresarial (*business climate*) que condiciona les decisions de localització de les empreses. En part, aquests factors depenen de polítiques i regulacions a escala nacional i regional, però també hi ha un marge important d'actuació a escala local, que permet als governs metropolitans posar en marxa estratègies per tal de millorar el clima empresarial al seu territori. Així, les ciutats i les àrees metropolitanes poden ser més o menys receptives i atractives per a l'activitat empresarial, més o menys eficients en el tracte amb les empreses i més o menys proclius a fomentar l'emprenedoria. És a dir, les àrees metropolitanes poden resultar més o menys *business friendly* – dins del marc nacional i regional on s'inscriuen. I aquesta receptivitat i atractivitat diferencial pot arribar a ser decisiva en un context extremadament competitiu de ciutats globals, tractant d'atraure projectes d'inversió i localització d'activitats d'elevat valor afegit al seu territori.

És Barcelona una metròpoli atractiva per a la creació de noves empreses? O per a la captació de noves inversions empresarials? Les dades actuals apunten a un cert optimisme. Un recent estudi de les inversions estrangeres directes a Barcelona la situa com la primera destinació europea en països no angloparlants, i emergeix especialment en àrees com les TIC, la logística o la indústria de l'automòbil. Precisament és en el camp de les TIC on Barcelona està configurant-se com un dels ecosistemes emprenedors de referència a nivell europeu, gràcies a la favorable posició geogràfica, o l'abundància de força de treball qualificada a un cost competitiu. Aquesta visió, al seu torn, coincideix amb la percepció, expressada tant en enquestes realitzades a agents locals com en comparacions internacionals, del fet que determinats aspectes legislatius, especialment de tipus fiscal i laboral, tenen un ampli recorregut de millora.

L'objectiu d'aquest document és analitzar els principals determinants del grau d'atractivitat empresarial – *business friendliness* – i de receptivitat a la inversió – *investment readiness* – a l'àrea metropolitana de Barcelona, en comparació amb altres zones metropolitanes; valorar les principals estratègies i polítiques adoptades, i tractar d'identificar les qüestions clau que permetrien millorar el posicionament de Barcelona en la lliga de les metròpolis més destacades per fer negocis a escala global.

El cos del document s'organitza en cinc seccions, que segueixen a aquesta introducció, i que tracten, respectivament, (i) dels **factors** determinants del grau d'atractivitat empresarial en territori metropolità, (ii) dels **actors** públics i privats que incideixen en les polítiques i de les principals **estratègies** i **actuacions** orientades a fer de Barcelona una metròpoli *business friendly*, (iii) de la **simplificació administrativa** com a exemple concret d'actuació *business friendly* i, finalment, (iv) del potencial per a la **captació d'inversions** – o *investment readiness* – de Barcelona. La darrera secció ofereix una sèrie de conclusions i de recomanacions.

Seguint Clark (2014), en aquest document s'adoptaran les següents definicions referides al grau d'atractivitat empresarial atribuïble a una zona metropolitana – *business friendliness* – i al grau de receptivitat a la inversió – *investment readiness*:

- a) *L'atractivitat empresarial* d'una metròpoli depèn de la seva capacitat per adoptar un enfocament i una gestió diferenciades que facilitin l'establiment i l'operativa empresarial al seu territori, millorant els factors estructurals d'àmbit nacional o regional que condicionen els negocis a escala local.
- b) La *receptivitat a la inversió* depèn de la capacitat dels líders i responsables metropolitans per gestionar amb eficàcia, però també amb visió estratègica, la transformació d'un projecte empresarial en una realitat operativa, agilitant els processos i tractant d'ajustar l'oferta disponible als requisits dels inversors.

En principi, el concepte *business friendliness* és més general que *investment readiness*. En una primera aproximació, el grau de receptivitat a la inversió es pot considerar un element constitutiu més del grau d'atractivitat empresarial d'un territori. Ara bé, la inversió empresarial és sense dubte l'aspecte amb un major impacte econòmic directe i les condicions que la determinen sintetitzen tots els aspectes relatius al clima empresarial. És per aquest motiu que la secció sobre inversió estrangera tanca el document i les conclusions que hi figuren resumeixen el conjunt.

2. FACTORS DETERMINANTS

Costos, recursos, mercats, intangibles

Una forma útil d'ordenar els principals factors determinants del grau d'atractivitat empresarial d'un territori metropolitana és agrupant-los en tres grans blocs: (i) **costos**, (ii) **disponibilitat de recursos** i (iii) **accés als mercats**.

Dins de l'apartat de costos, podem distingir (i) els costos operatius bàsics (laborals, energètics, fiscals, financers); (ii) els costos relacionats amb la qualitat de les regulacions, l'eficiència institucional i la seguretat jurídica i (iii) la relació entre cost i qualitat de vida en el territori en qüestió.

Pel que fa a la disponibilitat de recursos, inclou aspectes com (i) el sòl i els espais industrials, comercials i de negoci; (ii) el personal qualificat; (iii) els centres educatius i de recerca i (iv) els serveis i xarxes de proveïdors especialitzats (tècnics, professionals i financers).

Finalment, l'accés als mercats ve determinat per (i) les infraestructures de transport i logístiques; (ii) les infraestructures i serveis de telecomunicacions i (iii) la permeabilitat a altres cultures, que es concreta, per exemple, en la utilització efectiva de llengües estrangeres – i en especial de l'anglès – i en el sentit de la tolerància i l'obertura a altres formes de veure el món.

Ara bé, el grau d'atractivitat empresarial d'un territori no es limita a la suma d'aquests elements diversos. També inclou la forma específica com s'articulen en l'àmbit metropolitana, mitjançant els actius intangibles que articulen transversalment els diferents elements. Intangibles com l'**esperit empresarial**, que es manifesta en el paper de l'emprenedoria en tots el nivells de la societat; en la creativitat que singularitza els projectes empresarials, civils i professionals, i en la forma com interactuen i es coordinen les iniciatives pública i privada. Un altre factor vertebrador del conjunt és el que es coneix com a economies d'aglomeració, que és una influència determinant del grau de **dinamisme econòmic** propi del territori. Aquest

concepte inclou la “clusterització” d’activitats empresarials específiques, en la mesura que és una font generadora d’externalitats positives per a les empreses que operen en línies d’activitat similars o complementàries i que comparteixen un mateix espai geogràfic.

Indicadors Internacionals

Hi ha diverses organitzacions independents que elaboren indicadors per mesurar i comparar el grau de *business friendliness* entre diferents territoris. Ara bé, molts d’aquests indicadors únicament estan disponibles a nivell nacional, i és poc habitual que aquests estiguin disponibles a nivell metropolità. No obstant això, en els darrers anys han aparegut diverses iniciatives dignes d’esment.

Destaca, per exemple, l’estudi ‘Cities of Opportunity’, elaborat per la consultora PwC i Partnership for New York City. Analitza un total de 30 ciutats i, encara que no inclou Barcelona, facilita un dels indicadors sintètics més complets del grau de receptivitat empresarial d’una ciutat, denominat ‘Ease of Doing Business’. Aquest indicador resumeix en una única mètrica un conjunt de variables rellevants relatives a la facilitat per iniciar un negoci, la regulació de les insolvències, la flexibilitat del mercat laboral, la facilitat per contractar treballadors internacionals o el grau de seguretat jurídica dels inversors, entre d’altres. Hong Kong i Singapur se situen de manera consistent al llarg del temps entre les ciutats amb un clima més favorable per als negocis, reflectint el fet d’haver estat capaces de combinar una gran flexibilitat del mercat laboral amb un elevat grau d’estabilitat política. En particular, els autors de l’estudi posen de manifest la posició destacada d’aquelles ciutats que es diferencien per una cultura empresarial competitiva a escala global.

Una altra font rellevant és l’estudi ‘European Cities Monitor’ que elabora la consultora Cushman & Wakefield, a partir d’una enquesta a alts executius sobre els factors que consideren més rellevants per a decidir la localització de les seves empreses. Entre aquests factors destaquen la facilitat d’accés als mercats, la disponibilitat de personal qualificat, la qualitat de les telecomunicacions, la connectivitat interurbana i internacional, el cost i la disponibilitat dels espais comercials i d’oficina, els costos de personal, la fiscalitat i els incentius públics a l’activitat empresarial, el coneixement d’idiomes, la mobilitat urbana, la qualitat de vida i ambiental. D’acord amb aquest estudi, l’any 2011 (últim disponible) Barcelona se situa en la sisena posició d’un total de 36 ciutats. En una llista encapçalada per Londres, París, Frankfurt, Amsterdam i Berlin (Madrid se situa en setena posició). Encara que Barcelona perd una posició en relació amb l’any 2010, ha progressat notablement des de l’onzena posició assolida el 1990, primer en què es va elaborar l’indicador, amb només 20 ciutats. Cal notar que Barcelona ocupa consistentment la primera posició per qualitat de vida i que també destaca pels

esforços promocionals realitzats, però perd posicions en altres aspectes, com el clima institucional favorable als negocis o el coneixement de llengües estrangeres.

Els estudis 'fDi Intelligence', del grup Financial Times, identifiquen els factors que atrauen els fluxos d'inversió estrangera i determinen la seva localització en els territoris. Posen de manifest, per exemple, la importància d'una política de promoció de les inversions coordinada entre tots els agents públic i privats, que posi en valor espais amb infraestructures especialitzades capaces d'atraure sectors intensius en ciència i tecnologia. En l'informe 'European Cities and Regions of the Future 2014/15' Barcelona figura en la setena posició del rànquing 'Top 25 European Cities Overall', encapçalat per Londres, i en la primera del rànquing 'Top 10 Southern European Cities'. També figura en un lloc destacat, el sisè de 25, en el rànquing 'FDI Strategy', en l'informe 'Global Cities of the Future 2014/15'.

També cal citar el 'Global Power City Index' que elabora l'entitat japonesa Mori Memorial Foundation. Aquest índex combina 70 indicadors que s'agrupen en sis grans categories (economia, R+D, interacció cultural, qualitat de vida, medi ambient i accessibilitat). En economia s'inclouen variables com la mida i atractiu del mercat, la volatilitat econòmica, la qualitat del capital humà i de l'entorn empresarial o la facilitat per fer negocis. En l'edició de 2014, Barcelona se situa en la posició 27 de 40 i ha retrocedit des de la 19 l'any 2013 i la 13 el 2012 – primer any en què hi figurava. Si s'analitzen més detalladament les variacions entre el 2012 i el 2014 s'observa com aquesta pèrdua es concentra bàsicament en tres indicadors: el mediambiental, amb una caiguda de 64,7 punts; el d'interacció cultural, amb 25,7 punts i el de recerca, amb 20,7 punts. Desagregant les caigudes any a any s'observa que entre el 2012 i 2013 l'indicador de recerca fou un dels principals factors explicatius de la caiguda global.

Indicadors Locals

Recentment, un equip d'investigadors de la UB ha elaborat un indicador per mesurar la capacitat d'atracció d'activitats empresarials intensives en coneixement (*economic activities of business excellence*), aplicat a territoris d'àmbit municipal de la província de Barcelona i denominat 'BEACI: Business Excellence Attraction Composite Index' (Murillo *et al.*, 2014). Els factors considerats són (i) la qualitat del capital humà, (ii) la disponibilitat de sòl i d'espais per activitats empresarials, (iii) les infraestructures, (iv) l'accessibilitat, (v) la fiscalitat, la regulació i els incentius públics, (vi) els clústers empresarials, (vii) el dinamisme econòmic, (viii) la qualitat de vida i de l'entorn i (ix) el clima innovador.

La construcció de l'indicador està condicionada per la disponibilitat d'informació a un nivell de desagregació territorial de base municipal, ja que s'aplica als 26 municipis més poblats de la

província de Barcelona – que representen el 72,2% de la població i el 75% dels llocs de treball al conjunt de la província – amb dades de l’any 2009. Però també la mateixa metodologia es podria aplicar també a nivells de desagregació territorial superiors – com, per exemple, l’àrea metropolitana. Els sectors d’interès amb relació als quals s’entén construït l’indicador són els classificats com a activitats intensives en coneixement segons la classificació utilitzada per l’OCDE (*Science, Technology and Industry Scoreboard*).

Els resultats obtinguts s’han d’interpretar en el sentit que com més elevat sigui el valor del BEACI, més gran se suposa que és la capacitat d’un determinat municipi per atraure activitats econòmiques d’alt valor afegit. Encapçala la classificació el municipi de Sant Cugat, seguit de Cerdanyola del Vallès, Barcelona, Vic, Sabadell, Esplugues de Llobregat, Manresa i Martorell. Els pitjors situats són, de més a menys, Santa Coloma de Gramenet, Rubí, Badalona, Barberà del Vallès, Sant Feliu de Llobregat, Mataró, Vilanova i la Geltrú, Gavà, Viladecans i Cornellà de Llobregat. La multidimensionalitat de l’indicador permet analitzar amb més detall els avantatges relatius dels diferents municipis. Per exemple, Sant Cugat encapçala els rànquings en cinc dels nou blocs de variables investigats: capital humà, infraestructures, clústers, dinamisme econòmic i qualitat de vida i de l’entorn, però presenta un valor relativament baix en els apartats de fiscalitat, càrrega regulatòria i incentius públics. En canvi, Santa Coloma, que és el municipi pitjor situat del rànquing, registra valors relativament bons en infraestructures, accessibilitat i clima innovador.

3. ACTORS, ESTRATÈGIES I ACTUACIONS

Criteris generals

L’evidència obtinguda dels indicadors internacionals i locals ens indica que la gestió del clima empresarial urbà té un caràcter estratègic, en el sentit específic que les polítiques adoptades en un determinat àmbit determinen les complementarietats i la competència amb altres ciutats – dins d’un mateix teixit metropolità i en relació amb altres conurbacions. En cert sentit, no només competeixen les empreses, també competeixen les ciutats.

Seguint Clark (2014), podem considerar que les polítiques de gestió del clima empresarial a escala urbana i metropolitana haurien d’acomplir els següents objectius:

- Haurien d’estar definides a l’escala urbana i metropolitana que els correspon i complementar-se de manera efectiva amb les polítiques d’àmbit nacional, supranacional i regional. Cal tenir en compte que, en bona part, les mesures que afecten al clima empresarial es determinen a escales diferents de la local, tal com posa

de manifest l'indicador *Doing Business* del Banc Mundial. Per exemple, els aspectes relatius a la connectivitat interurbana i internacional i a la regulació mediambiental s'acostumen a decidir a nivell estatal i supraestatal, mentre que molts dels factors que determinen la qualitat de vida en l'entorn urbà, o la disponibilitat d'espai per a oficines i altres establiments empresarials, es decideix en gran part a escala local.

- Haurien d'estar ajustades a les especificitats dels diferents sectors empresarials. Diferents empreses que operen en diferents sectors d'activitat tenen necessitats diferents i, per tant, cal procurar crear micro-climes específics dins d'un mateix macro-clima empresarial. Un exemple podria ser el sector de la telefonia mòbil, que requereix tot un conjunt d'accions específiques – com la disponibilitat d'infraestructures de telecomunicacions prou desenvolupades – si es té l'ambició d'aconseguir que les empreses del sector trobin atractiu establir-se en una determinada ciutat.
- Haurien d'adaptar-se també a les diferents tipologies empresarials. Les empreses petites i mitjanes tenen unes expectatives diferents del que constitueix un bon clima empresarial en comparació amb les grans empreses multinacionals, encara que puguin coincidir també en molts aspectes. Per exemple, les grans empreses tenen una menor dependència dels serveis d'orientació i suport que les més petites, però poden requerir determinades condicions per agilitar les transaccions comercials internacionals o una atenció especial en matèria fiscal.
- Haurien d'adoptar una visió prou àmplia dels diferents factors que incideixen sobre les decisions de localització empresarial, que no es limiten als aspectes legals i regulatoris, sinó que van molt més enllà, integrant qüestions tan diverses com la connectivitat, la qualitat de vida, els costos operatius i la disponibilitat de personal qualificat, entre d'altres.
- Haurien de potenciar l'atracció i generació d'activitats empresarials amb independència del seu origen. En alguns casos, la inversió estrangera ha estat decisiva per catalitzar el creixement en determinats sectors empresarials, però en general el dinamisme econòmic d'una ciutat depèn en igual o major mesura de l'establiment, creixement i retenció de negocis de base local.

En general, es pot concloure que les polítiques i actuacions a nivell estatal i regional no tenen sempre el grau de definició necessari per satisfer les necessitats múltiples i diverses d'un sector privat en contínua transformació. Hi ha un cert consens en el fet que els governs centrals tenen una major dificultat per gestionar amb eficàcia molts dels factors que configuren el clima empresarial en un entorn urbà específic i que les intervencions locals poden ser més efectives. Aquest fet explica, fins a cert punt, la generalització d'estratègies i actuacions de base local dirigides a atraure, retenir i recolzar el creixement d'iniciatives empresarials.

Ara bé, tot i la importància de les estratègies locals de gestió del clima empresarial, cal buscar un equilibri adequat amb les polítiques d'àmbit superior. Hi ha aspectes que és millor tractar des d'una perspectiva regional, nacional i fins i tot supranacional, i cal assegurar que els diferents nivells es complementin i es coordinin de manera efectiva. De la mateixa manera, també és important establir en cada cas l'àmbit més adequat d'intervenció a nivell local i, en particular, definir quan ha de ser municipal, metropolità, comarcal o provincial.

Finalment, cal no oblidar que un clima favorable a la creació o implantació d'empreses no depèn únicament de les diferents administracions públiques, sinó del conjunt de la societat. Molt sovint es redueix la implementació de polítiques business-friendly a la reducció de tràmits administratius, quan poden ser un altre tipus de traves provinents de privats (com per exemple, la impossibilitat d'accedir a un renting per part d'empreses de nova creació), els principals obstacles per a la creació d'empreses.

Actors, estratègies i actuacions

En la demarcació de l'àrea metropolitana de Barcelona operen diferents actors, públics i privats, amb capacitat d'incidència sobre el clima empresarial en el territori. En el sector públic cal destacar els diferents ajuntaments i les entitats dependents de promoció econòmica, així com ACCIÓ, que és una entitat de promoció econòmica dependent de la Generalitat. En l'àmbit privat trobem una corporació pública de base privada, la Cambra de Comerç de Barcelona, i una associació privada, Barcelona Global.

Sense ànim de ser exhaustius, és útil fer una breu referència a algunes de les principals entitats que tenen com a objectiu comú construir un clima empresarial favorable en un territori que inclou la totalitat o una part de l'àrea metropolitana:

- **Barcelona Growth:** es tracta d'una nova agència establerta per l'Ajuntament de Barcelona per dur a terme els principals objectius de l'estratègia municipal de promoció del desenvolupament econòmic i empresarial. Algunes de les funcions més distintives d'aquesta entitat són gestionar la marca Barcelona i l'Oficina d'Atenció a l'Empresa, en col·laboració amb la Cambra de Comerç.
- **Barcelona Activa:** fundada el 1986, és l'agència executiva del departament de promoció econòmica de la ciutat. Entre les seves funcions principals està el suport a l'emprenedoria, la formació i la promoció de Barcelona com a destí de les inversions. Es tracta d'una entitat reconeguda com a exemple de bona pràctica internacional, amb un rècord important de suport a l'establiment d'iniciatives empresarials al territori de la ciutat.

- **ACCIÓ:** depèn del departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat. El seu objectiu és promoure la competitivitat del teixit empresarial català i, en especial, la seva internacionalització. Disposa d'una xarxa de 34 oficines a tot Catalunya i arreu del món per connectar les empreses catalanes amb els mercats internacionals.
- **Cambra de Comerç de Barcelona:** corporació pública de base privada, que representa el conjunt del teixit empresarial en el seu territori. Aquesta entitat juga un paper clau representant els interessos de les empreses en la seva demarcació – que coincideix en bona part amb l'àrea metropolitana – i és un soci important per fer arribar serveis de suport i promoció dirigits a les empreses.
- **Barcelona Global:** és una associació privada que té com a principal objectiu afavorir l'atractiu i la competitivitat internacional de Barcelona i consolidar la marca de ciutat de negocis a escala global. Entre les seves funcions destaca afavorir el diàleg entre diferents institucions públiques i privades per construir una visió estratègica i compartida del futur de la ciutat.
- **PROCORNELLÀ:** és un exemple d'iniciativa local de l'àrea metropolitana fora de la demarcació municipal de Barcelona ciutat. Inclou un Centre d'Empreses per donar suport a la creació i consolidació d'empreses en quatre línies d'activitat: assessorament als emprenedors; allotjament i lloguer d'espais; gestoria laboral, fiscal, comptable i mercantil, i jornades formatives.

Actuacions

La principal actuació adreçada, entre d'altres objectius, a fer de Barcelona un entorn *business friendly* és la iniciativa 'Barcelona Growth', liderada per l'Ajuntament de la ciutat en conjunció amb els principals agents representatius del món econòmic i social de la ciutat. Aquesta iniciativa neix com a mesura del govern municipal adoptada la tardor de 2011, que "vol ser molt pràctic, assignar objectius i responsabilitats i engegar mesures que donin resposta pràctica a la situació de crisi. Per tant, es fuig de les anàlisis i les prospectives i se centra en l'àmbit de l'acció implicant tots els agents... Es parteix del convenciment que les preguntes són conegudes, però ara és l'hora de l'acció i el compromís..." (Ajuntament de Barcelona, 2014).

Aquesta iniciativa es concreta en una relació de 30 mesures d'actuació:

1. Connectar el talent qualificat amb les startups i empreses d'alt creixement.
2. Crear i implementar plans de turisme de districte.
3. Impulsar la gestió públic-privada de les zones d'interès econòmic i comercial.
4. Implementar l'oficina d'atenció a l'empresa.
5. Crear una línia d'aval de 2M€ per facilitar el finançament empresarial.
6. Organitzar fòrums d'inversió.
7. Impulsar el *crowdfunding* i altres formes de captació de capital privat.
8. Pagar els proveïdors en un termini màxim de 30 dies.
9. Crear el *Barcelona Economic Showroom* per mostrar el potencial de la ciutat.
10. Crear una plataforma on-line de licitacions municipals.
11. Promoure el reconeixement dels valors i el paper dels emprenedors.
12. Impulsar la marca Barcelona.
13. Captar cinc noves fires i congressos internacionals estratègics per a la ciutat.
14. Enfortir la col·laboració amb les principals ciutats del món.
15. Promoure les relacions amb els principals mercats mundials.
16. Identificar i potenciar les 30 empreses de l'àrea amb major potencial de creixement.
17. Impulsar la mobilitat elèctrica a la ciutat, a través de taxis i motos.
18. Crear el clúster de l'educació superior a Barcelona.
19. Fomentar l'activitat econòmica relacionada amb el mòbil.
20. Implantar una zona franca emprenedora.
21. Atraure fons privats per co-invertir en projectes empresarials estratègics.
22. Generalitzar l'ús de l'anglès en l'àmbit de la promoció econòmica.
23. Impulsar la transmissió d'empreses amb un programa específic.
24. Promoure la tutorització d'empreses per part d'empresaris i directius d'edat avançada.
25. Crear una xarxa de professionals a l'estranger per promoure Barcelona al món.
26. Fer una guia per facilitar l'establiment a Barcelona de professionals estrangers.
27. Donar un nou impuls als serveis d'ocupació per millorar els nivells d'inserció.
28. Organitzar tres programes de creació d'empreses en sectors estratègics.
29. Fomentar l'emprenedoria social.
30. Crear una plataforma per professionals interessats en establir relacions comercials.

Cada una d'aquestes mesures inclou pressupost, calendari, programa de seguiment i un conjunt d'indicadors d'assoliment quantificable.

Tot i l'enfocament molt pragmàtic d'aquesta iniciativa, cal tenir en compte que s'inscriu en el marc d'una estratègia de mig i llarg termini que té com a prioritats reduir els costos i complexitats burocràtiques, millorar la claredat de les regulacions que afecten l'activitat empresarial, augmentar la confiança dels inversors, potenciar el posicionament de la ciutat com a centre de negocis a escala global i crear un entorn que faciliti l'atracció de talent i negocis d'arreu del món.

En aquesta línia, l'Ajuntament de Barcelona ha fet passes per millorar els processos administratius, construint sobre la sòlida experiència d'altres equips municipals que han fet de la disciplina pressupostària un eix vertebrador de la seva gestió. Per exemple, s'han adoptat els estàndards europeus de comptabilitat i s'ha implementat la mesura de pagar els proveïdors a 30 dies, donant un senyal clar en termes d'eficiència institucional – que contrasta amb els estàndards dominants a altres administracions. També s'ha posat l'accent en la simplificació del tràmits i processos administratius; s'ha augmentat la transparència i s'han escurçat els terminis.

Altres camps d'actuació on s'han produït millores són la implementació de l'administració electrònica, la simplificació administrativa i la coordinació interadministrativa.

- En el camp de l'administració electrònica, Barcelona Activa ha implementat un sistema per poder registrar *on-line* els establiments empresarials, en coordinació amb el govern central, i s'ha reduït de 40 a 3 o 4 dies el temps necessari per inscriure una activitat. Les empreses internacionals també poden utilitzar els servei per agilitar la documentació dels professionals estrangers. També s'han generalitzat els procediments electrònics per a la concessió de permisos de construcció.
- Quant a la simplificació dels procediments administratius, s'ha avançat considerablement pel que fa a la tramitació de permisos mediambientals – facilitant que les empreses puguin començar a operar amb una simple notificació – i dels permisos de construcció – un 50% requereixen ara només una notificació prèvia.
- S'ha avançat també en l'àmbit de la coordinació interadministrativa, mitjançant l'establiment d'oficines d'atenció única a persones i empreses, seguint el concepte anglo-saxó dels *one-stop-shops*.

L'associació privada Barcelona Global també ha posat èmfasi a potenciar la dimensió *business friendly* de Barcelona i ha plantejat recentment un conjunt d'iniciatives orientades en aquest sentit (Barcelona Global, 2014):

1. Generalitzar l'ús de l'anglès, començant per les administracions públiques.
2. Oferir un tractament fiscal preferencial als inversors estrangers.
3. Simplificar els tràmits i procediments administratius.
4. Promoure un marc laboral i fiscal favorable a la inversió i l'ocupació.
5. Incentivar els patrocinis privats.
6. Apropar la universitat al món de l'empresa.
7. Afavorir la cooperació i/o fusió de projectes empresarials complementaris.
8. Promoure la cultura emprenedora a les escoles.
9. Atraure, promoure i facilitar el desenvolupament de startups.

4. SIMPLIFICACIÓ ADMINISTRATIVA

Un dels factors més determinants d'un bon clima empresarial és la reducció dels costos administratius que suporten les empreses. Ja s'ha comentat que des de l'Ajuntament de Barcelona s'han fet avenços importants en la bona direcció, però cal advertir que es tracta d'una qüestió multidimensional, en la qual participen administracions de diferent àmbit territorial. Per tant, cal adoptar una visió estratègica d'ampli abast que coordini totes les actuacions, tant les d'àmbit municipal dins de l'entorn metropolità, com les d'àmbit autonòmic, estatal i supraestatal.

Indicadors, enquestes i estudis

Cal precisar que quan parlem de simplificació ens estem referint tant a la simplificació de caràcter administratiu, que és aquella que té per objectiu reduir i agilitzar els tràmits, com a la de caràcter normatiu, que té per finalitat facilitar l'activitat de les empreses, eliminar règims d'autorització, establir el silenci administratiu positiu i suprimir registres no imprescindibles, entre d'altres. Els indicadors que mesuren la facilitat per fer negocis en un determinat territori tenen en compte aquests dos aspectes.

Per exemple, l'informe *Doing Business* elaborat pel Banc Mundial i la Corporació Financera Internacional, que compara la facilitat per fer negocis a més de 100 països, inclou dos tipus de dades. Per una banda, els "indicadors legals", com la protecció d'inversions o els drets de creditors i prestadors, que es realitzen prenent com a base les lleis i regulacions. Per altra

banda, els “indicadors de temps i moviment”, com l’obertura i tancament d’una empresa, el registre de propietats i el tràmit de permisos de construcció, que mesuren l’eficiència i complexitat de les regulacions per assolir un objectiu. En concret, l’informe *Doing Business* corresponent a l’any 2013 situa l’Estat espanyol en la posició 44, entre 185 economies analitzades. En alguns àmbits relacionats amb la simplificació de tràmits, la posició d’Espanya és especialment desfavorable, com en el cas de l’obertura de negocis – posició 136 – o del permís per obtenir electricitat – posició 70.

L’any 2007, la Cambra de Comerç de Barcelona va realitzar un estudi en el qual s’estimava el cost que representa per a les empreses catalanes les ineficiències en la regulació administrativa, a partir d’una enquesta realitzada a més de mil empreses, i el va xifrar a l’entorn del 4,6% del PIB català. El 2008, el Banc d’Espanya va estimar que una disminució de les càrregues administratives derivades de la regulació espanyola incrementaria la taxa de creixement anual del PIB entre 0,22-0,27 punts percentuals de mitjana anual durant els deu anys posteriors a l’any en què es produeix la reducció de les càrregues – bàsicament com a conseqüència de l’augment de la productivitat del treball. Altres estimacions situen aquests costos en el 5,6% del PIB espanyol (OCDE, 20017), superiors en general als que suporten altres principals socis comercials amb un nivell de desenvolupament similar.

L’any 2012, la Cambra de Comerç de Barcelona va realitzar una enquesta a més de 2.700 empreses catalanes, en què es comparaven els resultats amb els obtinguts en una enquesta similar de l’any 2006. Una conclusió important és que entre el 2006 i el 2011 tres de cada quatre empreses catalanes no havia notat una reducció significativa del nombre de tràmits exigits per les administracions. Per dimensió, els resultats de l’enquesta mostren que les empreses més grans són les que assenyalen haver notat més la reducció de tràmits mentre que, a mesura que es redueix la dimensió empresarial, aquest percentatge també va en disminució. Per sectors, els que menys han notat una reducció de tràmits són el comerç i l’hostaleria.

De les empreses que han notat una reducció dels tràmits els últims 5 anys:

- Tres quartes parts diuen que les seves relacions amb l’Agència Tributària han millorat;
- Gairebé el 50% ha notat una reducció en els tràmits amb la Seguretat Social i l’Administració central, i amb la Generalitat;
- **I només el 28% assenyalava haver percebut una reducció dels tràmits gestionats per l’Administració local.**

En conjunt, l'enquesta també posa de manifest que en els darrers anys s'ha reduït el cost econòmic que suporten les empreses per al compliment de les regulacions que imposen les administracions públiques (gestoria, taxes, desplaçaments, impresos, inspeccions, etc.). La despesa augmenta a mesura que ho fa la dimensió de l'empresa, si bé no sembla que segueixi un criteri de proporcionalitat. Un terç de les empreses de fins a 10 treballadors gasten en burocràcia entre 6.000 i 30.000 euros l'any; i el 48% d'empreses d'entre 10 i 49 treballadors també suporten aquest cost.

Les empreses consideren complexes les seves relacions amb les administracions públiques sense excepció, però en uns àmbits més que en altres. La major complexitat administrativa es dona en la gestió dels ajuts i subvencions, seguida de les gestions relacionades amb seguretat, riscos i medi ambient — especialment als sectors de la indústria i la construcció. La tramitació de llicències i permisos ocupa la tercera posició. Per darrera d'aquestes tres categories principals, les empreses valoren de forma similar la complexitat administrativa en les seves relacions amb la justícia, en la gestió de tributs i en les relacions laborals.

En general, els resultats mostren que les petites empreses són les més perjudicades per la complexitat administrativa. Això es deu al fet que les obligacions imposades per la normativa són independents de la dimensió de les empreses, el que fa que el cost relatiu que suporten les empreses petites sigui superior al de les grans. De fet, l'OCDE estima que el cost per treballador a les empreses de menys de 20 treballadors és aproximadament cinc vegades superior al que suposa per a les empreses d'entre 50 i 499 empleats. Aquests resultats tenen importants implicacions econòmiques, atès que la gran majoria de les empreses situades a l'àrea metropolitana són PIMES. A més, constitueix una barrera d'entrada de les empreses en els mercats i, per tant, té conseqüències sobre el grau de competència i la productivitat.

Actuacions

En el marc de la Unió Europea, la majoria dels Estats membres es van fixar objectius concrets de reducció de les càrregues administratives entre el 25% i el 30% fins a finals del 2012. A Espanya, l'any 2008 es va posar en marxa el Pla d'Acció per a la Reducció de Càrregues Administratives i Millora de la Regulació, a través dels Ministeris de les Administracions Públiques, Presidència i Política Territorial i Administració Pública, i amb la col·laboració del Consejo Superior de Cámaras Oficiales de Comercio, Industria y Navegación i de CEOE-CEPYME. D'aquesta col·laboració han sorgit diverses iniciatives per reduir les càrregues administratives a les empreses en les seves relacions amb l'Administració General de l'Estat; com per exemple, l'Acord del Consell de Ministres del 23 de desembre de 2010 o el darrer Acord de setembre de 2011.

Altres normes que també han introduït millores en la regulació i la simplificació administrativa han estat:

- la Transposició de la Directiva 123/2006, de serveis del mercat interior (2009).
- el Reial Decret-Llei 13/2010, de 3 de desembre, d'actuacions en l'àmbit fiscal, laboral i liberalitzadores per a fomentar la inversió i la creació d'ocupació (2010).
- la Llei d'Economia Sostenible (2011).
- la Llei d'Emprenedors (2013).

En l'àmbit de la Generalitat, la política de simplificació administrativa també té origen en la posada en marxa de les finestretes úniques. Concretament, l'any 1999 es va crear l'Oficina de Gestió Unificada amb l'objectiu de concentrar en un sol punt tots els procediments que afectaven una activitat industrial i, d'aquesta manera, garantir la preservació de la seguretat, la salut i el medi ambient. Posteriorment, l'any 2005, va canviar la denominació i va passar a ser l'Oficina de Gestió Unificada, per tal de poder abastar la gestió de procediments que afecten totes les activitats empresarials i no tan sols les industrials.

A partir de 2007, la Generalitat mostra una voluntat clara d'apostar per actuacions encaminades a la simplificació administrativa i la reducció de càrregues administratives que suporten les empreses, amb l'anomenat "Pla de 48 mesures" aprovat pel Govern el 17 de juliol de 2007, la posterior aprovació del Decret 106/2008, de 6 de maig de mesures per a l'eliminació de tràmits i la simplificació de procediments per facilitar l'activitat econòmica, i l'adopció de la Guia de Bones Pràctiques per a l'elaboració i la revisió de normativa amb incidència en l'activitat econòmica. Entre les principals novetats d'aquest primer decret de mesures per a l'eliminació de tràmits aprovat el 2008 destaca l'ús de la declaració responsable i l'eliminació del règim d'autorització en les activitats de l'àmbit turístic.

Posteriorment, la Llei 29/2010, del 3 d'agost, de l'ús dels mitjans electrònics al sector públic de Catalunya, esbossa un model d'Administració basat en la transparència, la proximitat i la participació, adaptada a les necessitats dels ciutadans, que aposta per la reducció de costos i de càrregues administratives, dels terminis i els temps dels procediments, amb l'objectiu d'assolir més eficàcia, eficiència i economia en l'activitat administrativa.

El 2 d'agost de 2011 el Govern presenta el Pla detallat per a la implantació de la Finestreta Única Empresarial (FUE). El Pla representa un canvi radical d'orientació de les relacions entre el Govern i les empreses. D'una banda, durant els propers quatre anys es pretén eliminar el 20% dels tràmits identificats (600 tràmits dels quals 470 són competència de la Generalitat, uns 100 són competència de l'administració de l'Estat i una vintena ho són de l'administració municipal) i simplificar-ne el 68% dels que es mantenen, en el sentit de passar règims

d'autorització a règims de comunicació, eliminar requeriments i també documentació a aportar, substituint-la per declaracions responsables. I, per altra banda, la FUE incorporarà fins al 90% de tots els tràmits i serveis que aquestes hagin de realitzar per exercir l'activitat empresarial al llarg de tot el seu cicle de vida. A més, es vol garantir la multi-canalitat en la prestació del servei (electrònica i presencial).

L'any 2012, el Parlament de Catalunya va tramitar tres lleis conegudes com a lleis Òmnibus, que tenien per objectiu la simplificació, l'agilitat i reestructuració administrativa i la promoció econòmica. Aquesta normativa va representar un avenç en la substitució del règim d'autorització pel de comunicació responsable, i també va incloure la supressió d'alguns registres i l'eliminació d'alguns procediments per simplificar la tramitació de plans i programes sotmesos, per exemple, a qüestions com les de l'avaluació ambiental.

Per últim, aquest mes de desembre de 2014 el Govern de la Generalitat ha aprovat el Projecte de Llei de simplificació de l'activitat administrativa de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls a l'activitat econòmica. Aquest Projecte, elaborat a proposta dels departaments de Governació i Relacions Institucionals i d'Empresa i Ocupació i consensuat amb el món local, inclou mesures que permeten millorar l'eficiència de recursos, suposen estalvis econòmics i de temps i redueixen la càrrega burocràtica. Les mesures afecten aquelles activitats considerades innòcues i de baix risc, que representen el 75% del total. Es calcula que la iniciativa beneficiarà unes 53.700 noves empreses anuals a l'hora d'iniciar la seva activitat i que generarà un estalvi econòmic de 68,4 milions d'euros per a les empreses. Representa una aposta per la transparència, l'estandardització i la intervenció mínima per iniciar o modificar les activitats econòmiques de baix risc. En concret, s'estableix la declaració responsable i la comunicació prèvia com a mecanismes per establir l'activitat, que es podria iniciar en 48 hores. Té, a més, una visió integral de l'activitat econòmica (inclou tràmits relacionats amb la prevenció d'incendis, aspectes mediambientals de competència municipal, abocaments d'aigües i compatibilitat urbanística) i assegura una millora continuada de la normativa, ja que preveu que els agents econòmics puguin traslladar les dificultats que tenen en l'exercici de la seva activitat.

La norma també permetrà consolidar a tot el territori el model de la Finestreta Única Empresarial, implantat el 2011 per facilitar l'activitat econòmica mitjançant la racionalització i simplificació dels procediments necessaris per a la legalització d'empreses. Des del 2011 i fins al 30 de setembre de 2014 s'han eliminat 78 tràmits i se n'han simplificat 396 més. Actualment, la carta de serveis de l'Oficina de Gestió Empresarial ofereix 428 tràmits. Això vol dir que els empresaris des d'un únic punt, físic (xarxa d'oficines OGE) o virtual (Canal Empresa) poden fer totes les gestions necessàries per legalitzar el seu negoci.

Orientacions

En vista de totes aquestes iniciatives, no hi ha dubte que tant l'Administració de l'Estat com la Generalitat de Catalunya han generat al llarg d'aquests últims anys un extens marc jurídic que impulsa la reducció de tràmits i l'agilització de l'administració en la seva relació amb l'empresa. En una primera etapa, s'han fet importants esforços per simplificar els tràmits sobretot en l'àmbit de la creació d'empreses i en la introducció de les TIC en les relacions de l'Administració amb les empreses. La segona fase, iniciada el 2008 i actualment en fase d'implementació, es caracteritza per la generalització de l'ús de les declaracions responsables, els silencis negatius i la generalització de la tramitació electrònica. I queda la tercera i última fase, que consisteix a avançar cap al model unificat, en el qual les empreses puguin realitzar tots els tràmits públics independentment de l'administració a la qual es dirigeixin. Per assolir aquest objectiu final, totes les administracions públiques han d'intensificar la seva participació, intercanviant bones pràctiques, aplicant programes més ambiciosos de simplificació i de coordinació.

Amb una perspectiva de futur cal tenir en compte les recomanacions incloses en l'estudi publicat per l'OCDE l'any 2010 titulat *Better Regulation in Europe: Spain*. En aquest informe s'assenyala que cal avançar cap a un enfocament més transparent en el procés d'elaboració de les regulacions que inclogui, a més, criteris explícits de racionalitat econòmica. Es troba a faltar, per exemple, un major paper per a la funció de consulta pública, amb terminis suficients per donar resposta, així com garantir que hagi prou informació de retorn a les al·legacions i modificacions proposades.

Des de la Cambra de Comerç de Barcelona es reconeix que, des de l'any 2007, s'han realitzat esforços importants en el camp de la simplificació administrativa, però les empreses estan notant els resultats molt tímidament. Des d'aquesta institució s'insisteix en la necessitat que totes les administracions públiques, i **especialment la local**, continuïn treballant per la simplificació administrativa i la reducció de costos per a les empreses. De la mateixa manera, la Cambra demana prioritzar aquells sectors que menys han notat fins ara la reducció de càrregues burocràtiques, concretament el sector del comerç i l'hostaleria, i introduir llistats per als requisits d'informació en funció de la dimensió de l'empresa, ja que són les PIMES les que suporten uns costos relatius més elevats.

En opinió de la Cambra, les mesures prioritàries per reduir els costos administratius són:

- Crear menys normativa i de més qualitat. Aquest canvi de cultura regulatòria s'hauria de basar en tres eixos: seguir una estratègia de "one in one out" (una nova llei en substitueix una d'antiga); donar un enfocament més econòmic a l'elaboració de nova

regulació (anàlisi prèvia de costos per al sector privat); i adoptar un criteri d'integració normativa que faciliti el seu seguiment i compliment per part de les empreses (de tal manera que es publiqui el text complet d'una llei un cop modificada).

- Més coordinació entre administracions i evitar duplicitats. Les empreses assenyalen que manca una integració completa entre totes les institucions públiques, que moltes vegades van a diferents velocitats en la simplificació administrativa. Un exemple clar és la diferència que existeix entre l'AEAT, on es poden presentar els impostos per Internet, i la Justícia, que no permet fer-ho en la presentació dels recursos, demandes o reclamacions, i que encara obliga a utilitzar eines com el fax, en clar desús. Aquesta disparitat també s'observa entre administracions. Per exemple, la Generalitat està molt més avançada que altres governs autonòmics en la tramitació electrònica i que la majoria d'ajuntaments de Catalunya. En aquest sentit, les empreses reclamen l'existència d'una plataforma única de relació amb totes les administracions, que sigui a més àgil i senzilla.
- Reduir el termini de resposta de l'administració i agilitar la tramitació electrònica universal. La tramitació electrònica és possiblement la raó principal que explica la reducció de costos administratius que assenyalen les empreses. Ara bé, aquest procés ha d'anar acompanyat d'una reducció prèvia del nombre de tràmits. En definitiva, cal primer organitzar i després digitalitzar, i no a l'inrevés.

5. INVERSIÓ ESTRANGERA

Recentment s'ha fet públic la setèima edició de l'estudi sobre la importància de la inversió estrangera a Barcelona (IESE Business School, 2014), promogut per l'Ajuntament. En aquesta secció es fa un resum de les principals conclusions i orientacions d'aquest informe:

Conclusions

- Durant el període de crisi, la inversió estrangera directa en l'àrea de Barcelona s'ha comportat millor que al conjunt d'Espanya i d'Europa. Entre 2007 i 2013 els fluxos d'inversió estrangera s'han incrementat un 65% a Barcelona, amb una participació creixent del capital procedent d'economies emergents.
- La inversió estrangera a Barcelona és molt intensiva en creació d'ocupació (tercera entre les ciutats europees). Entre gener de 2011 i octubre de 2012 s'han comptabilitzat 270 projectes d'inversió estrangera, que han generat 20.334 llocs de treball.
- Barcelona és líder en inversió estrangera en els sectors de la logística i el disseny. En aquest últim sector, representa el 22% de tots els llocs de treball creats a Europa. Més recentment destaca el pes creixent de les inversions en els sectors TIC i de la mobilitat.

- Un factor diferenciador clau en l'atractivitat de Barcelona com a destí inversor són el actius intangibles vinculats a la qualitat de vida que, al seu torn, integren variables diverses com la qualitat de l'educació, el transport, la seguretat, el clima, l'arquitectura i l'oferta d'oci, entre d'altres. Cal valorar el pes de la imatge i la marca de Barcelona com a ciutat atractiva per viure i fer negocis.
- La disponibilitat d'una força de treball qualificada a un cost competitiu és un altre factor atractiu clau per a la inversió estrangera, especialment en els sectors més intensius en capital humà i coneixement. En particular, la presència d'un col·lectiu ampli de professionals estrangers atrets per la qualitat de vida de la ciutat és un element que també atrau les empreses multinacionals.
- Barcelona es diferencia d'altres zones metropolitanes en la mesura que ha estat capaç de mobilitzar la col·laboració público-privada per desenvolupar ecosistemes empresarials orientats a la innovació. Aquests ecosistemes integren en un mateix espai proveïdors, clients, socis potencials, centres de recerca, xarxes de coneixement i *pools* de talent especialitzat, que generen importants externalitats positives per a les empreses que hi formen part.
- Els factors d'atracció d'inversors potencials difereixen en funció de les seves característiques específiques, com la dimensió, la posició en el cicle de vida empresarial, el país d'origen i el sector en què operen. Les polítiques públiques haurien d'ajustar-se a aquestes especificitats.
- Les empreses procedents d'economies emergents representen una oportunitat de creixement important per als propers anys. En particular, el port de Barcelona és un actiu crucial per atraure inversions d'empreses asiàtiques, que requereix completar les connexions ferroviàries amb Europa.
- Els costos i la incertesa vinculats amb el tràmits administratius, la fiscalitat, la seguretat jurídica i la regulació institucional es perceben encara com a barreres important per a la inversió estrangera.
- La incertesa associada amb l'actual situació política a Catalunya preocupa en alguns casos; en especial, pel que fa a les inversions més intensives en capital i a llarg termini, i pot arribar a ser una barrera per a la inversió estrangera.
- La percepció de Barcelona com a localització de referència en el sector de les TIC ha millorat en els últims anys, amb la presència del Mobile World Capital en conjunció amb la qualitat de vida de la ciutat. No obstant això, aquests últims anys Barcelona ha perdut pes industrial, també en el sector TIC.
- El destí de la inversió estrangera en el futur seran les ciutats, no els països. Els decisors internacionals comparen Londres amb Madrid i Barcelona, més que el Regne Unit amb Espanya – si bé l'entorn estatal continua tenint importància. En aquest sentit, la marca Barcelona té un potencial de desenvolupament i una capacitat d'atracció que supera la

de la marca España, i que podria permetre a l'àrea metropolitana destacar com a destí preferencial de la inversió estrangera en determinats sectors amb gran capacitat de creixement com les TIC, la logística i la mobilitat.

6. CONCLUSIONS I ORIENTACIONS

Malgrat la negativa evolució econòmica dels darrers anys, Barcelona ha estat capaç de posicionar-se de manera favorable pel que fa a activitat emprenedora o en captació d'inversió estrangera directa amb finalitats productives. Actualment és la tercera metròpolis europea en termes de creació de treballs associats a noves inversions estrangeres, i en alguns sectors constitueix la principal destinació d'aquestes. Així mateix, Barcelona ha esdevingut en els darrers anys un dels pols d'atracció de noves empreses de base tecnològica a Europa, equiparable a Berlín o Amsterdam, moltes d'elles creades per persones nouvingudes. La disponibilitat de personal qualificat a costos competitius, la qualitat de vida i un clima urbà cosmopolita han ajudat a compensar aspectes que podien haver jugat en contra, com la feblesa de la demanda interna, la rigidesa de la legislació laboral o altres desavantatges competitius en termes de fiscalitat.

És imprescindible continuar projectant Barcelona com a marca global, posant l'accent en fortaleces com la disponibilitat de personal qualificat a un cost competitiu, els avenços en la simplificació administrativa, una base educativa i industrial diversificada. Tot en conjunció amb connotacions de qualitat de vida, cultura creativa i clima cosmopolita.

A continuació oferim unes primeres recomanacions tant per a la creació de noves empreses com per a l'establiment d'empreses a la regió de Barcelona.

Facilitat per crear empreses:

- Impulsar la innovació tecnològica per simplificar els processos administratius, amb l'objectiu de convertir Barcelona en una ciutat líder on sigui possible crear una empresa en minuts mitjançant *a one-stop-online-shop* i també crear empreses virtuals que operin en els mercats digitals internacionals: *Barcelona as the First Worldwide One-Click City*.
- Recolzar una normativa que no penalitzi, a tots els nivells, el fracàs empresarial sinó que, al contrari, permeti un *fresh start* i alliberi tot el potencial emprenedor present a Barcelona i que sovint es veu limitat per uns procediments judicials que dificulten "tornar a començar" després d'un fracàs empresarial.
- Cal una simplificació especial de tràmits per a microempreses i empreses que comencen, especialment en les àrees fiscal i laboral, i que molt sovint no les distingeix de les grans empreses. El cost dels autònoms continua essent una important barrera d'entrada que ens genera desavantatges competitius amb la resta de països. També la fiscalitat d'opcions sobre accions o la implantació de la *exit tax*, inicialment pensada

per a grans patrimonis però que pot acabar afectant molt negativament l'activitat emprendora en el camp dels negocis digitals.

- Cal intensificar la cooperació entre empreses, universitats i centres de recerca oferint accés a recursos complementaris i activitats d'oci i negoci. Aquesta iniciativa inclou el compromís de llarg termini amb el desenvolupament de xarxes de *business angels* i capital risc.
- Focalitzar encara més els esforços per desenvolupar ecosistemes innovadors al voltant de les TIC, utilitzant sistemes d'intel·ligència competitiva. En aquest sentit, disposar d'una infraestructura TIC, especialment mòbil, amb prou capacitat i a preus competitius és una condició necessària.
- Reforçar els programes de transmissió intergeneracional de negocis "tradicionals", actualment en fase incipient, com a eina de manteniment del capital humà i/o intangibles, així com una eina d'accés als negocis entre les generacions més joves.

Per al *investment readiness*:

- Tot i que s'han produït importants avenços en la connectivitat internacional en els darrers anys, aquesta encara té marge de millora per tal de posicionar la metròpoli com *the Best City in the Best Time Zone*, posant en valor una excel·lent posició geoestratègica combinada amb una elevada qualitat de vida.
- Promoure Barcelona com a centre regional de vendes per al Sud d'Europa i com a pont amb Amèrica Llatina i el Mediterrani Sud, fins i tot per a empreses que hagin decidit ubicar la seu a la capital de l'Estat per servir al mercat domèstic.
- Promoure Barcelona com a centre de recerca per a multinacionals, aprofitant les fortaleses que presenta la ciutat en aquest aspecte (qualitat de vida, ciutat creativa...).
- Potenciar la presència d'empreses asiàtiques, especialment en els sectors logístic, TIC i serveis, en què la ciutat té un avantatge competitiu. El port és un actiu clau per a l'èxit d'aquesta estratègia: *Barcelona, Gateway of Asia*.
- Per atraure empreses multinacionals és imprescindible adaptar-se a les necessitats específiques d'empreses de diferents sectors, països i dimensions, desenvolupant quan calgui estratègies sistemàtiques d'intel·ligència competitiva. En aquest sentit, el domini d'idiomes estrangers, i en especial l'anglès, és crític.

Governança

Finalment, un aspecte que no pot passar per alt és la necessitat de comptar amb un instrument de governança a nivell metropolità que permeti no només continuar amb la captació de noves inversions estrangeres, sinó també en la captació i retenció de nou talent

emprenedor. Aquest instrument hauria de coordinar-se amb la tasca que ja estan duent a terme nombroses agències de promoció econòmica local que, per les seves característiques, continuen essent plenament vàlides per a dinamitzar nombroses activitats econòmiques. Menció especial mereix l'instrument de l'Ajuntament de Barcelona, Barcelona Activa, que - atesa la seva condició de capital i pel seu importantíssim pes relatiu sobre el conjunt de l'AMB - podria servir parcialment d'embrió d'aquesta nova agència metropolitana.

REFERÈNCIES

Ajuntament de Barcelona (2014) *Barcelona Creixement. 30 Mesures per a l'impuls econòmic.*

Banco de España (2008). *Una primera estimación del impacto económico de una reducción de las cargas administrativas en España.* Boletín económico mensual, julio-agosto 2008.

Barcelona Global (2014) *Barcelona and its future.*

Boronat, David i Salvador Garcia Ruiz (2013) *Catalunya Last Call: Propoestes per tornar a fer enlairar el país,* Viena Edicions.

Cambra de Comerç de Barcelona (2007) *Els costos de la regulació administrativa per a les empreses: valoració i propostes.* Perspectiva Econòmica de Catalunya no 233, març 2007.

Clark, G. Et al. (2014) *Business-Friendly and Investment-Ready Cities. City Government and the Local Business Growth and Investment Climate.* Urban Land Institute.

Cushman & Wakefield (2011) *European Cities Monitor 2011.*

European Comission (2007) *Action Programme for Reducing Administrative Burdens in the European Union.*

fDi Magazine (2014) *European Cities & Regions of the Future 2014/15.*

IESE Business School (2014) *Foreign Direct Investment in Barcelona. A City Focused on Growth.* Ajuntament de Barcelona.

Mori Memorial Foundation (2014) *Global Power Index 2013.*

Murillo, J., Romani, J. I J. Suriñach (2014) *The Business Excellence Attraction Composite Index (BEACI) in small areas. Design and application to the municipalities of the Barcelona province.* Applied Economics.

OECD (2001) *Business Views' on Red Tape: Administrative Burdens on Small and Medium sized Enterprises.*

PwC (2014) *Cities of Opportunity.*

World Bank (2014) *Doing Business – Economy Rankings.*